

AZ EMBER MUNKA ÉS KÖRNYEZETVÉDELMEK TECHNIKAI- TECHNOLÓGIAI ÉS GAZDASÁGI LEHETŐSÉGEI

Mosztárban lett megtartva a fenti címmel 1975. március 20-án és 21-én a Jugoszláv mérnökegyesületek szövetségének szervezésében a környezetvédelmet sokoldalúan felölelő tanácskozás több mint 200 tudományos munkás és szakember részvételével.

A témakör és tanácskozás interdiszciplináris jellegét bizonyítja, hogy nagy számú tudományos ágazat képviselői vettek részt beszámolóval vitával a problémakör megvilágításában.

Dr. Aleš Bebler a Jugoszláv környezetvédelmi tanács elnöke üdvözlő szavaiban kiemelte a környezetvédelem fontosságát és rámutatott arra, hogy a probléma okozója a piactörvény terrorja, s hogy az öngazgatás hivatott ennek a terrornak a megtörésére, az emberek olyan viselkedésének megváltoztatására, amely környezetünk irracionális rombolásához, átalakításához vezet.

Mustafa Pljakić, a Jugoszláv Szakszervezetek titkára kiemelte a Szakszervezetek hetedik kongresszusán elfogadott álláspontot, amely alapján minden tudományosan megalapozott akció élvezni fogja a szakszervezet támogatását, mivel legfontosabb kincsünkről — az ember érdekéről van szó.

A tanácskozáson 43 beszámoló és több vita hangzott el négy témakörre osztva:

- 1) Az ember munka és környezetvédelmének általános kérdései.
- 2) A környezetszennyeződés forrásai és technikai-technológiai kérdései.
- 3) Az ember munka és környezetvédelmének módjai és lehetőségei.
- 4) Az ember munka és környezetvédelmének, valamint javításának közgazdasági, jogi és nevelésügyi szempontjai.

Dr. Bulat Vuksan és dr. Danon Jakov bevezető jellegű beszámolója megállapította, hogy irányvételünkben legfontosabb:

- objektívan megállapítani a környezetrombolódás tényleges méreteit,
- hosszú lejáratú megelőző akciót tervezni,

- megvizsgálni a környezetrombolódás problémáját energetikai, nyersanyagtermelési, szociális, közgazdasági és egyéb szemszögekből,
- kialakítani az interdiszciplináris csoportmunkát.

Az eddigi akcióhiány indítékait abban látják, hogy még mindig nem rendelkezünk rendszerezett adatokkal a környezetszennyeződés fajtáiról, fokáról és szóródásáról hazánk területén, aminek alapján sokoldalúan igazolt, jól átgondolt akciókat lehetne tervezni. Hangsúlyozzák az öngazgatási megegyezésen alapuló hozzáállás szükségességét is, mert elfogadhatatlan a környezetvédelem költségeinek egyes TMASZ-okra háritása. Ezzel összhangban öngazgatási érdekközösségek megalakításában látják a felmérések, akciók, pénzelés, tudományos munka összehangolásának lehetőségét.

Tekintettel arra, hogy a környezetvédelem nagy mértékben etikai probléma is, fontosnak látták, hogy a tanácskozás meghatározza, milyen módon és tartalommal kerüljön be a technikai nevelés tantervébe a környezetvédelmi problémakör úgy az elemi, mint a másodfokú oktatásban.

Az általános jellegű beszámolók közül kiemeljük: Radojević Radoslav „A környezetvédelem rendszerszemléleti megközelítése” című beszámolóját, amely rendszerszemléleti alapon közelíti meg, ellemzi a környezetvédelmi összefüggéseket.

Mr. Vasiljević Vidoje „Próbálkozás a környezetszennyeződés reális veszélyeinek objektív megítélésére” című beszámolójában rámutat, hogy minden dilemma „fejlődés” vagy a „környezet” megőrzése — hazugság. A dilemma csak úgy vethető fel, hogy maximális anyagi effektusokat akarunk-e a környezetrombolás árán is, ami a későbbi effektusokat csökkenti, vagy a maximálisan lehetőnél alacsonyabbat, ami a harmonikus fejlődésen keresztül biztosítsa a jövőbeni gyorsabb haladást.

Prelog Nenad „A környezetvédelem információs rendszerének helyzete és fejlődése Jugoszláviában” című munkájával nem tudunk teljesen egyetérteni, mert az információs rendszer és dokumentációs központ nem ugyanazt jelentik, márpedig a szerző információs rendszer fogalma alatt dokumentációs központról beszélt. (Az viszont logikus, hogy a jelenlegi dokumentációs tömeg hatékony kezeléséhez megfelelő információs rendszer is kell). Ennek ellenére beszámolója értékes bibliográfiát tartalmaz a refelatív folyóiratokról, melyek környezetvédelemmel foglalkoznak.

Ljubić Velimir „Reciklizálás, az egyik lehető hosszú távú megoldása a környezetvédelem problémájának” című munkája a hulladékok újrafeldolgozásának problémájára és fontosságára mutat rá, külön kiemelve a városi hulladék, valamint a növénytermelési melléktermékek feldolgozását.

Külön figyelmet érdemel a növénytermelési hulladék mint cellulóznyersanyag, amivel hatalmas erdőterületeket lehetne megőrizni.

Mr. Petar Radičević és dr. Dejan Milovanović „Ásványi nyersanyagok mint az emberi környezet részei” című beszámolójukban az ásványi for-

rások kimeríthetőségére, valamint az ásványkitermelés szociálpszichológiai problémáira mutattak rá.

A második beszámolócsoporthoz környezetszennyeződéssel és védelemmel kapcsolatos gyakorlati problémákat mutatott be, mint például: Perdija Branko „A zenicai vasművek légszennyeződése”, dr. Salatić Dušan „A mérgező reagensek felcserélése nem, vagy kevésbé mérgezőkkel a flotációnál, mint környezetvédelmi lehetőség”, dr. Brković-Popović Ivanka „Az ipari szennyvíz mérgeztségének kritériumai”.

Banić Dragan „A hazai gyártmányú motoros járművek káros gázki-bocsátása az európai standardokhoz viszonyítva”.

Petrović Stojan „A belső elégsű motorok kipufogógázainak ellemzési problémái”.

Gehrecke Siegfried „A termikus terhelés mint környezetszennyeződési feltétel Jugoszláviában és a csökkentés lehetőségei”.

Dr. Zarić Stojan „A környezet hőtermelésének problémái”.

Mitrović Srđan „Potenciálisan veszélyes objektumok és környezetük, a nukleáris felszereléssel kapcsolatos tapasztalatok”.

Johanides Vera és mások „Az alkilbenzén szulfonátok biológiai bomlása” című munkáikban.

A harmadik beszámolócsoporthoz megemlíthető:

Jovanović Predrag: „Az emberi környezet védelme az ásványkitermelés következményeitől és annak néhány technikai-technológiai és gazdasági lehetősége”.

Dr. Popović Mirko „A biokémiai oxigénfogyasztás mint szennyvíz-minősítési kritérium”.

Ivanc Marijan „A sarajevói hulladék megsemmisítési lehetőségeinek összehasonlító vizsgálata”.

Ginder Ervin „A hulladék eltávolítása lakásokból és épületekből”.

Aleksić Bojana „A katalízis környezetvédelmi szerepe”.

Krstić Milenko „A légszennyeződés mai helyzete és megakadályozásának előfeltételei”.

Dr. Fukarek Pavle „Az erdőgazdaság helye és szerepe a Jugoszláv környezetvédelemben”.

Bišćević Ahmed „Erdőgazdálkodás az ivóvízgyűjtőkben”.

Mr. Jovanović Milorad „Altalajvizek tanulmányozásának és védelmének lehetőségei és szükségessége”.

Dr. Alić Vojislav „Az ipari vízellátásnak technikai-technológiai és gazdasági lehetőségei a környezetvédelem szemszögéből”.

Popčetović Rodoljub „Tervezés, elhelyezés, építkezés és környezet-szennyeződés”.

Dr. Janković Milorad „Szerbia tájtervezése és rendezése ekológiai szem-szögéből”.

Dr. Sapundžić Milan „Vajdaság környezet- és tájarchitektúrai lehetőségei”.

A negyedik csoport ölelte fel a gazdasági-jogi és közművelődési szempontokat taglaló beszámolókat, amelyek közül kiemelhetők:

Dr. Blagojević Stevan „A környezetvédelem gazdasági effektusai az iparágviszonyok szemszögéből”, amelyben három jelentős problémát emel ki:

- hogyan mérni a környezetvédelmi befektetések gazdasági hatásait,
- milyen tényezők alapján megállapítani a környezetvédelmi befektetések prioritását,
- milyen gazdasági-pénzügyi mechanizmussal biztosítani a szükséges eszközöket és azoknak alakulását.

Dr. Vugrinec—Hitrec Vera „Az ember gazdasági viselkedésének változása tekintettel a környezeti krízisre”.

Prof. Simeunović Ivan „A munka és munkahelykultúra — a környezetvédelem minőségi komponense”.

Mitrović Srdjan „Környezetvédelmi normák és a társadalom felelőssége”.

Meg kell említeni Zolnai Albert, a szabadkai környezetvédelmi tanács elnökének beszámolóját a Palicsi-tó szanálásáról, mivel ilyen méretű és természetű környezetvédelmi munkát senki sem végez Jugoszláviában saját eszközeiből.

Külön figyelmet keltett az a tény, hogy a szűrőberendezések és egyéb felszerelések nagy része Szabadkán készülnek, s hogy a továbbiakban is foglalkozni fog Szabadka ipara a környezetvédelmi felszerelések előállításával.

A tanácskozás egészben véve sikeresnek mondható, de felróható a szervezőknek és a mezőgazdasági mérnökegyesületnek, hogy a talajvédelemmel szinte nem is foglalkoztak, holott életünk egyik legfontosabb (korlátozottan rendelkezésre álló) tényezőjéről van szó, amelynek csökkenése és szennyeződése legközvetlenebbül veszélyezteti az emberiséget.